

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
 Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
 Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
 Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

Sysslor i vårträppen.	s. 1
Vårfrudagsseder.	
Väderleksmärken.	s. 2
Seder och föreställningar i samband med påsk.	s. 3
Midsommarseder.	
"	s. 4
Seder och föreställningar kring julen.	
" " " " " "	s. 4-7
Tydor av fåglar.	s. 8
Eld på Turedan.	
Brudsten.	
Vinterhalvår och sommarhalvår.	
Övernaturliga väsen.	s. 9
Vargskall.	
Medel för jaktlycka.	

Skriv endast på denna sida!

Skydd mot en icke kyrkotagen kvinna.

Uppsägning av ohyra

s.10

Egenskaper efter födelsen i vissa tecken.

Gärningar i ny och nedan.

Två trollgubbar.

Kloka-Stina i Hjelmseryd.

s.11

Fia(Lisa?) i Finnshult.

M. 9987:1.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: ~~Nydala~~ Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

Sysslor i vårräppen.

I 11te veckan skulle man sätta potatis, om det var möjligt. I 10nde skulle man annars sätta potatis och så havren. I 9nde skulle man så havren. I 8nde veckan skulle man inte våra. I 7nde veckan skulle en så kornet. I 5te veckan skulle en släppa ut kreaturen, vare sig det fanns nåt att äta eller ej. Samma gällde för lejt bete. I samma vecka födde bina sig själva, för då blomnade apeln. I 4de veckan skulle en så kornet senast, om det inte var sätt i 7nde veckan.

Vårfrudagsseder.

"Tranan bär ljus i säng", sa folk om vårfrudan. Då skulle en gå till sängs med dagsljus och inte tända lyse i lagårn heller. Det var också ett talesätt, att tranan skulle hinna fram till vårfrudan, hur sent det var: "Jag ska fram nu, om jag rätt ska gå på skaren." På vårfrudan skulle en springa barfota, hurudant vädret än var. Varför vet jag inte.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987:2.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1875 i Hättebo, Nydala

Väderleksmärken.

29 sept.

Om Mikaeli var hög, klar och ren, skulle det bli torr och sträng vinter. Om Mikaeli var regnig och blöt, skulle det bli mild vinter. Om det blåste nordan-eller västanvind på Mikaeli, skulle det bli foderbrist i bygderna.

24 febr.

22 febr.

Mattias och Petter Katt kastar ut den hete stenen.

Det skulle inte regna för djupt i åttonde veckan, för så djupt tar 2 midsommartorkan.

Pingstdagsregn gjorde sällan nytta.

Frös det Vårfrunatten, frös det 40 nätter sen.

Om det var klart och vackert julafton och julnatten, skulle det bli ett vackert år. Bläste det östanvind då, hade det gott att betyda. Om det blåste västan och sunnan, betydde det pest och sjukdom året runt.

Gick sola upp röd nyårsdagens morgon, skulle det bli mycke krig och blödsutgjutelse under året.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987:3.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 ; Hättebo, Nydala

Seder och föreställningar i samband med påsk.

Dyrmelonsdag morgon skulle en dra ett tag på handkvarnen, för att grödan skulle lyckas. På långfredag åt en stinnkaker. Före min tid fick folk pisk långfredagsmorgon. Påskris till prydnad fanns inte i min barndom. Förr i världen åt en inte ägg på påskaften utan på påskdan.

Påskkäringarna skrapade malm av kyrkklockorna, annars kunde de inte komma iväg till Blåkulla. Där var det stor fest; de fick äta ormar och snokar och korv och dricka brännvin. Den Onde skulle dansa med dem alla. Kitta-Grå var en häxa. Hon stadde unga flickor och hade dem med sig.

Midsommarseder.

Midsommarafton gick de unga till någon källa efter solnedgången utan att säga något. De skulle tvätta sig, och då kom deras tillkommande och räckte fram en handduk.- En kunde också gå på ett nytäckt tak och få se sin tillkommande.- En sån källa var den vid Boesta.- På midsommarafton

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987:4.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

kunde en också möta glosen.

Midsommaafton skulle en gå till en källa och ta skummet och göra midsommarjäst. Det gjordes allmänt förr.

En kunde gå årgång också midsommarnatten.

Seder och föreställningar kring julen.

Lussenatten var den längsta hatten på året. Då stod kreaturen hela natten och talade och väntade på gryningen.- Den natten klädde pojkarna ut sig till flickor och flickorna till pojkar eller också på annat sätt. Så gick de omkring i stugera och blev bjudna på något, mest pepparkakor.

Julbrygden och julbaket gjordes strax före jul, för att ölet och brödet skulle vara färska till helgen. Det bryggdes två slags öl, ett svagt till vardags och ett starkt till helgen. Det bakades tre sorters bröd, ~~ett~~ för tiggarna, en för vardagen och en för helgen. Vetebröd var sällsynt då. Ibland böstade folk enbär och gjorde öl och hällde i degen. Den bästa julkakan skulle ligga, tills bonden sådde på våren. Vid julslakten stack de först

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987:5

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

kniven i munnen på grisen, innan de började slakta. En kunde se på mjäl-
ten, hur vintern skulle bli.

Thomasmässe fick en inte spinna.

På julafton bars julveden in. Den bästa smitteveden tog en till
julbrasa. Den bästa havreneken sattes upp till fåglarna. Rika bönder satte
upp både två och tre stycken. Så bada en på förmiddan. Kl. 12 var det dopp
i grytan. Då sköt de in julen. Husbonden gick utom dörren och sa .välkommen
till julen. På julafton borde en vara inne, för då var det farligt att gå ut.
På julafton skulle husbonden äta en grisfot, och mellan varje ben skulle
han ta en sup. Grishuvet skulle ligga på bordet. Om det var stort, sparades
ena hälften till nyår. Om någon kom in i stugan på julafton, skulle en kasta

Somliga gick årgång på julnatta. På juldan skulle en vara hemma,
men på annandan gick folk till varandra. Då red de också Staffans skeep.
matspad efter honom, om det inte var en redigt god vän. Före julgranen hade
folket i Nydala stora kronor med ända till 30 ljus. De hängde i taket eller

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987:6.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: ~~Nyå~~ Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

stod på bordet. Julklappar är mer gängse nu.

Somliga gick årsgång på julnatta. Då skulle en akta sig för glosen, som var ett stort, oformligt kreatur. En skulle hålla bena tätt ihop, annars sprang hon emellan och fördärvade en. - Kl. 12 på natten blev vattnet till vin i alla källor.

Om en kom för tidigt till julottan, kom en till gastgudstjänsten. Det var farligt, för en kunde bli inhjälriven. Det var grusigt på bänkarna efter de döda. Ifrån julottan körde bönderna i kapp. Vid Gåeryd finns det ännu ett led, som kallas "kampaledet". Den som först hann dit, skulle först få värat.

Före min tid klädde de ut sig till julbockar på julafton. De svepte sig i halm, hade träskedar till öron och gjorde ett huvud av gamla kläder. Det kallade de julabock. Sen gick de omkring i stugera. - De gjorde jultypper av halm och satte in under julen. - Så hade de för sig, att jultomten var under bordet på julafton. Därför kastade de mat till honom under bordet. De tog också spådomar av julhalmen, men hur, det vet jag inte.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987:7

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Algatan 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

På juldan skulle en vara inne, men på annandan gick folk till varandra. Då red de också Staffans skee. Då var de klädda i sina julkläder. De red i kapp mellan gårdarna. Hästen skulle också in till matbordet, när ryttarn blev trakterad. Innan de gav sig hemifrån, öste de upp vatten med skällan och gav hästen. Ljustjärnor hade de med sig.

Under juldagarna skulle en inte måka utan vänta till tredjedan.

På nyårsafton gick folk också årsgång. Kl. 12 sköts året in. Som vid jul gav folk varann presenter, som de kastade in i stugan.

Trettondagsafton kom stjärngossarna. De var utklädda till Herodes och andra. Söndag efter trettondan kallades bena-raska-söndag. Då skulle alla ben skrapas rena och kokas.

Kyndelsmässe kallades lille jul. Den firades nästan som jul. (2 febr)
Strax efteråt skulle en ha storbyk. Åtta dar före skulle en ha halvfodrat.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987:8.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 ; Hättebo, Nydala

Tydor av fåglar.

När skatera kom fram till huset, skulle det komma främmande.

När ugglan skrek nära huset, skulle det snart bli lik där.

När skrikera kom fram till huset, blev det omslag i vädret.

När svanen lät höra sig på slutvintern, var våren nära. När han lät höra sig på hösten, skulle det snart bli vinter.

Eld på Turedan.

Före min tid hissade de opp en tjärtunna på en hög stång Turedan. Sen lekte de kring den.

Brudsten.

Före min tid fanns det något som hette brudsten, men jag vet inte, vad det var.

Vinterhalvår och sommarhalvår.

Vinterhalvåret började vid Mikael och slutade vid Varfedan, som var första sommardan.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987:9.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

Övernaturliga väsen.

Varulven har jag hört talas om men vet inte, vad det är. Vätteljus användes mot barnsjukdomar. De hängdes på barnet.-De som ville ha fiske-lycka, offrade något till sjöfrua, t.ex. pengar.-Åskan slog efter trollen. När ett troll var dödat, var det bara papperslappar kvar.- Om en mjölkhare blev skjuten, var det bara kvar några silverhakar och en del skräp.

Vargskall.

Mellan Kyndelsmäss och Vårfrudan skulle en ha vargskall, inte på någon bestämd dag.

Medel för jaktlycka.

När en gick till nattvarden, skulle en ta undan brödet, och sen skulle en skjuta genom det.

Skydd mot en inte kyrkotagen kvinna.

Om en inte kyrkotagen kvinna kom in i ett hus, skulle en kasta eld och vatten efter henne.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987: 10.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

Uppsägning av ohyra.

Strax efter påsk sa folk upp ohyran. Det var inte på någon bestämd dag.

Egenskaper efter födelsen i vissa tecken.

Den som var född i Oxen, blev en bra kreatursskötare.

Den som var född i Skytten, blev en bra skytt.

Gärningar i ny och nedan.

Ärtor skulle en alltid så i ny. Slakta skulle en i nedan.

Två trollgubbar.

Annars i Hjelms s:n och Daniel i Värnamo s:n kunde trolla. En gång var de samman och talade om sina trollerier. Då sa Daniel till Annars, att Annars inte kunde. "Jo," sa Annars, "men då blir du rädd". Det trodde inte Daniel. Då gjorde Annars sin käpp till en grå orm, och Daniel blev rädd.

Daniel hade en spiritus i en ask. Spiritusen låg på en 50-krona. Så snart Daniel tog 50-kronan, blev det en annan i stället.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9987: 11.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Johan Pettersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1873 i Hättebo, Nydala

Kloka-Stina i Hjelmseryd.

Kloka-Stina i Hjelmseryd kunde trolla. En gång var det två flicker, som gick till henne för en sak. På vägen talade de om att det var lika bra att äta upp pannkakan, som de hade med sig åt henne. När de hade uträttat sitt ärende, tog Kloka-Stina pannkakan, delade den i två hälfter och gav åt flickerna och sa: "Så var det I ville ha det."

Fia(Lisa?) i Finnshult.

Mor gick en gång till Fia i Finnshult, när hon hade en sjuk gris. Hon tog med sig några hår av grisen. Fia sa, att mor skulle gå hem och be Gud välsigna grisen. Och så skulle hon inte låta några tvådäggingar se grisen. Det var såna barn, som hade slutat att patta men börjat på igen.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!